

**Karolinska
Institutet**

Tobakens hälsorisker Folksjukdomar och andra sjukdomar (efter Doll)

*Hans Gilljam
Professor Emeritus
Ordf. Läkare mot Tobak*

Rökning och Cancer (5 jättekohorter USA)

(Carter et al. N Engl J Med 2015;372:631-40.)

Typ	Kvinnor	Män	Icke rökare
Läpp/oral	5,6	5,7	1
Matstrupe*	5,1	3,9	1
Magsäck*	1,7	1,9	1
Grov-/ändtarm	1,6	1,4	1
Lever	1,8	2,3	1
Bukspottkörtel*	1,9	1,6	1
Struphuvud	(103,8)	13,9	1
Lunga*	22,9	25,3	1
Urinbåsa [#]	3,9	3,9	1
Njure/njurbäcken	1,2	1,8	1
AML	1,1	1,9	1

---

1 milj individer 55+ följda i 11 år

Rökning – andra kända sjukdomar

Carter et al. N Engl J Med 2015;372:631-40.

Sjukdom	Kvinnor	Män	Icke rökare
Diabetes	1,2	1,6	1
Ischemisk hjärtsjd.	3,0	2,6	1
Annan hjärtsjd.	1,9	2,0	1
Stroke	2,1	1,9	1
Ateroskleros	2,1	5,0	1
Aortaaneurysm	10,1	7,5	1
Annan artärsjd.	5,6	5,3	1
Pneum/inflz/tbc	1,9	2,0	1
KOL	25	27,8	1

---

1 milj individer 55+ följda i 11 år

Rökning – mindre kända samband

Carter et al. N Engl J Med 2015;372:631-40.

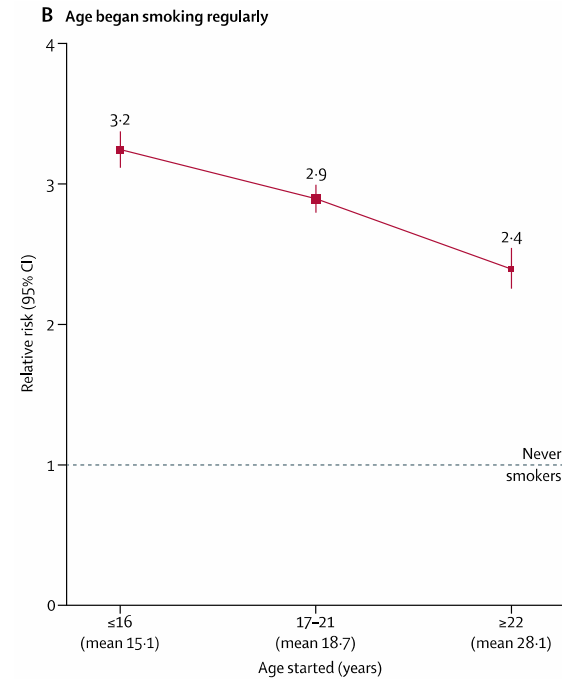
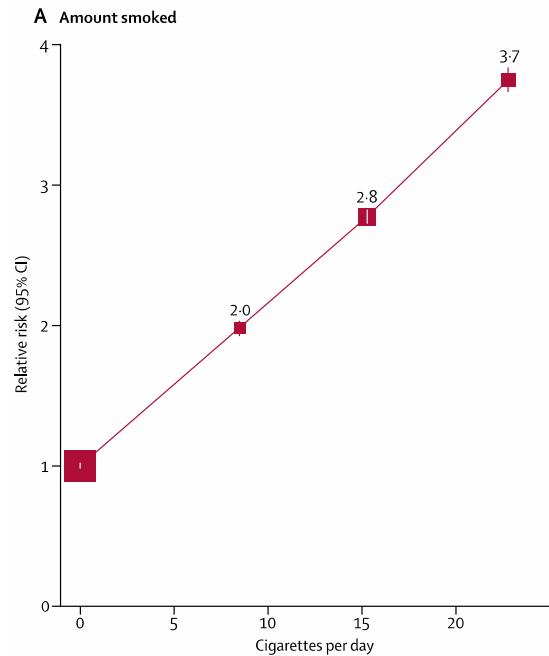
Sjukdom	Kvinnor	Män	Icke rökare
Samtliga infektioner	2,5	2,2	1
Bröstcancer	1,3	-	1
Prostatacancer	-	1,4	1
Cancer, sällsynta	1,1	1,6	1
Ca. okänt ursprung	2,7	3,2	1
Hypertens. hjärtsjd.	1,9	2,9	1
Ess. HT/HT njursjd.	2,4	2,6	1
Alla respir. sjdr.	1,9	2,0	1
Intest. ischemi	6,1	5,6	1
Levercirrhos	2,6	3,6	1

Rökning och ytterligare risker

- Dubbel risk för struma, 8 ggr ökad risk för giftstruma med ögonkomplikationer
- Mera magsår och sår på tolvfingertarmen
- Sjuka diskar och mera ryggsjukskrivning
- Mindre kalk i skelettet och flera frakturer
- Reumatoid Artrit
- Multipel Skleros
- Psoriasis
- 3 ggr större risk för åldersblindhet pga. skada på gula fläcken
- **Äventyrar annan behandling**

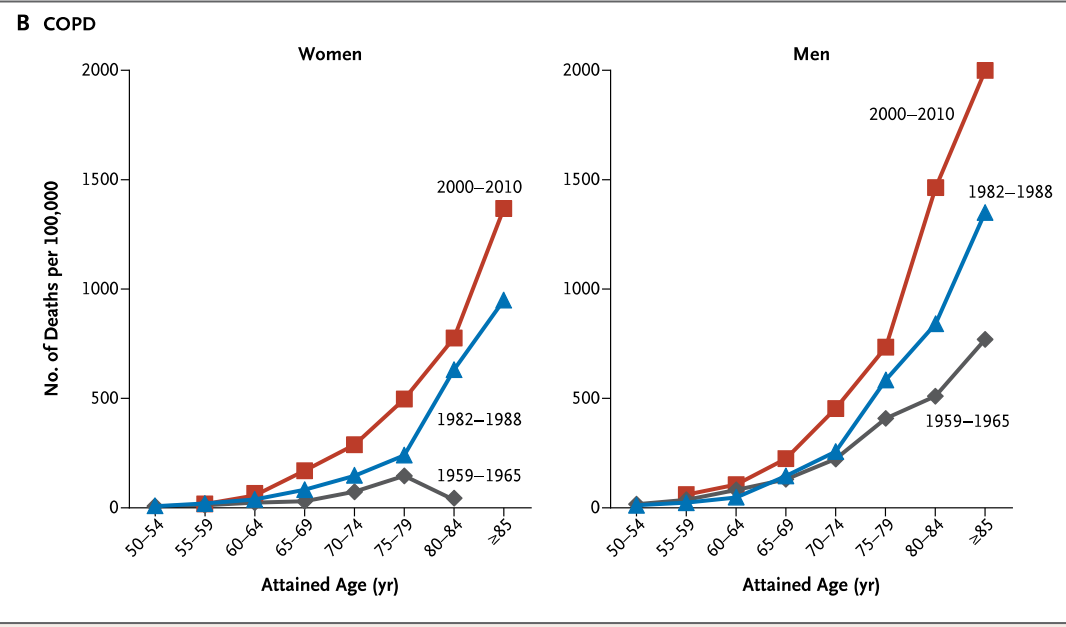
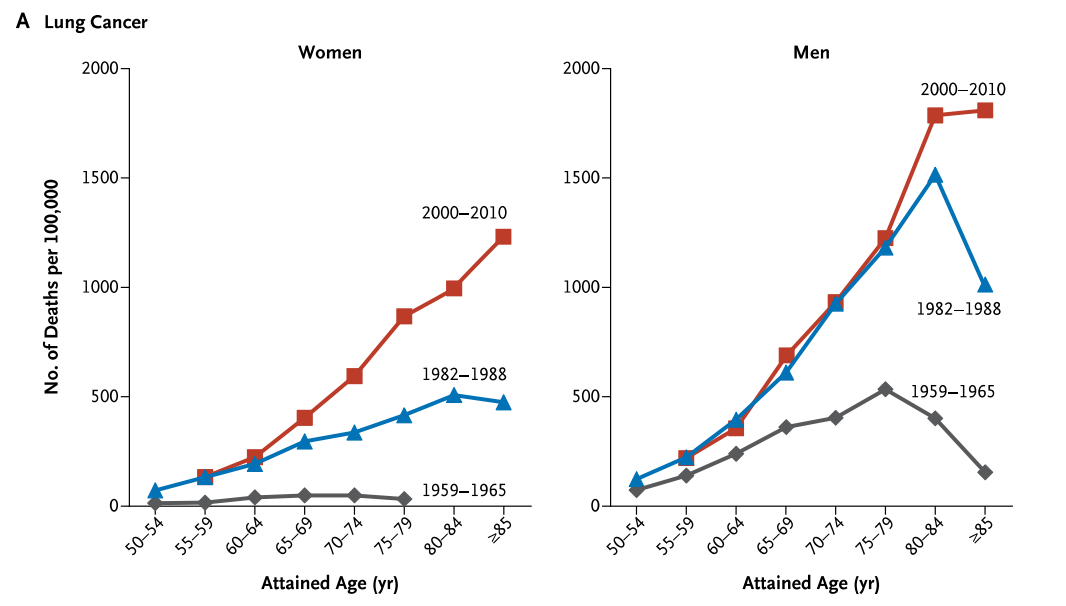
Dödl.(kv.) kopplad till mängd och debutålder

Pirie *Lancet* 2013; 381: 133–41

Pirie et al. sammanfattar: *Lancet* 2013; 381: 133–41

- Syfte – att visa alla hälsoeffekter av kronisk rökning och av rökstopp hos kvinnor
- Resultat
  - Kvinnor som rökt hela sitt vuxna liv har 3 ggr högre mortalitet
  - Rökstopp före 40åå, undviker >90% av riskerna.
  - Rökstopp före 30åå undviker 97% av riskerna.
  - Men – kv som rökt till 40åå har kvarstående mortalitetsrisk på 1,2ggr.
  - Fynden bekräftas av USA-studier
  - Kvinnor som röker som män, dör som män
  - Men – tidiga rökstopp förlänger livet med 10 år

Figure 1. Changes in Rates of Death from Lung Cancer and Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD) over Time among Current Female and Male Smokers in the Three Time Periods.

Data were obtained from the first Cancer Prevention Study (CPS I) for the period from 1959 to 1965, from the second Cancer Prevention Study (CPS II) for the period from 1982 to 1988, and from five contemporary cohort studies for the period from 2000 to 2010.

**Thun et al.
N Engl J Med
2013;368:351-
64.**

Thun et al. sammanfattar

- att > 2/3 av alla dödsfall bland rökare är tobaksrelaterade.
- att det med åren blivit allt farligare att röka
- att det måste bero på designförändringar i cigaretterna
- som t ex nya tobaksblandningar, genetisk selektion av tobak som sänker pH i röken,
- som i sin tur gör inhalationen mer skonsam och därmed djupare
- som i sin tur medger ökad absorption av protonerat nikotin
- som i sin tur exponerat större delar av lungparenkymet för röken
- som resulterat i adenocarcinom och KOL

Snusning ökar risken för

- cancer i bukspottkörteln (IARC, Cnattingius FHI 2005)
- dödlig hjärtinfarkt (Arefalk 2014, Cnattingius FHI 2005, Hergens 2007, Hergens 2008, Boffetta 2009, Hansson 2012)
- permanenta och irreparabla munslemhinneförändringar med blottade tandhalsar (Cnattingius FHI 2005)
- diabetes typ 2, gäller för en konsumtion av minst 5 dosor/vecka (1/4 av snusarna) (Persson 2000, Östenson 2012)

Misstanke om samband mellan snusning och olika risker

- •cancer i matstrupen och magsäcken (Luo 2007, Zendeudel 2008, Boffetta 2008)
  - oral cancer (Roosaar 2008)
  - förhöjt blodtryck (Bolinder 1992, Hergens 2008b)
  - metabolt syndrom, en rubbning i ämnesomsättningen kopplat till fetma, högt blodtryck, höga blodfetter, diabetes och hjärtkärlsjukdom (Norberg 2006)
  - dödlighet vid cancerdiagnos (Nordenvall 2013, Wilson 2016)
  - idrottsskador i muskler, leder, ligament och senor samt stukningar och skelettskador (Heir 1997, Reynolds 2000).
- • alkoholberoende (Norberg m.fl. 2015)
  - rökning hos ungdomar – inkörssport (Joffer m.fl.2014).

**Karolinska
Institutet**

Tack för uppmärksamheten!

Hans Gilljam